

Герасимов А.Є.,

*курсант факультету підготовки
фахівців для органів*

досудового розслідування

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Сердюк Л.М.

доцент кафедри

теорії та історії держави і права

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

кандидат юридичних наук, доцент

ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЄСПЛ ст. 7 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД («НІЯКОГО ПОКАРАННЯ БЕЗ ЗАКОНУ») У СПРАВІ «ВЕРЕНЦОВ ПРОТИ УКРАЇНИ».

Ніякого покарання без закону – той принцип, який убезпечує людину від свавільного покарання владою. Кожен громадян повинен розуміти актуальність дотримання цього принципу на державному рівні. У національному законодавстві України враховано цей міжнародний стандарт дотримання прав людини, свідченням чого є наявність відповідних статей у нормативно-правових актах. Але все ж мають місце окремі казуси, пов'язані з неврахуванням практики Європейського суду з прав людини у справах про порушення ст. 7 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини (далі – Конвенція) національними юрисдикційними органами.

Стаття 7 Конвенції закріплює принцип «ніякого покарання без закону», тобто ніхто не може бути визнаний винним, якщо на час вчинення діяння (дії чи бездіяльності) воно не визнавалося національним законодавством або міжнародним правом як кримінальне правопорушення, хоча зовні було і схоже за ознаками з кримінальним правопорушенням. Також слід зазначити, що відступ держави від виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань за ст. 7 Конвенції не допускається навіть в умовах воєнного та надзвичайного стану [1].

Якщо проводити паралель із національним законодавством України, то слід звернутися до ч. 1 п. 22 ст. 92 Конституції України, за змістом якої лише законами України визначаються діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них. Тобто за такі діяння (дію чи бездіяльність), що не визначені цими законами, не може наступати юридична (кримінальна, адміністративна чи дисциплінарна)

відповідальність [2]. Також ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) встановлює, що «кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом діяння ...». Тобто, якщо вчинене діяння особи не міститься в ККУ, то його не можна визнати кримінальним правопорушенням. Крім того, ч. 4 ст. 3 ККУ забороняє за будь-яких обставин застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією [3]. Ці положення національного законодавства дають змогу зрозуміти, що Україна дотримується конвенційного принципу «ніякого покарання без закону».

Це підтверджує і практика діяльності Суду Ради Європи. Виняток складає лише справа «Веренцов проти України» (Заява №20372/11, рішення від 11 квітня 2013 року). У цій справі заявник скаржився на факт визнання його винним за порушення правил та порядку проведення демонстрацій, незважаючи на відсутність чіткого визначення такого порядку в національному законодавстві України. Розглядаючи справу, суд дійшов висновку, що порушення ст. 7 стосовно заявника було, адже, хоча таке правопорушення і передбачалося Кодексом України про адміністративні правопорушення, але підстави для притягнення особи до відповідальності відсутні через нерегламентованість національним законодавством порядку та правил проведення демонстрацій. ЄСПЛ у своєму рішенні зауважив, що гарантія, закріплена ст. 7 Конвенції, є фундаментальним елементом верховенства права, тому вона повинна тлумачитися і застосовуватися так, як це впливає з її предмету та цілі, таким чином, щоб забезпечувати ефективний захист від свавільного переслідування, засудження і покарання [4].

Отже, національне законодавство України в цілому відповідає вимогам цієї ст. 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, свідченням чого є положення ККУ, КУпАП, інших законів України, а також лише одне офіційно зафіксоване Міністерством юстиції України рішення Європейського суду з прав людини, в якому було визнано порушення нашою державою порушення принципу «ніякого покарання без закону» стосовно особи.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. № 995-004. Рада Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 07.12.2020).

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 07.12.2020).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.12.2020).

4. Рішення у справі № 20372/11 [2013]. Європейський суд з прав людини. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2019/01/17/20190117142802-29.doc> (дата звернення: 07.12.2020).

5. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. Атіка, 2004. 512 с. (дата звернення 15.09.2020).
6. Конституція: Закон України від 28.06.1996. №254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.09.2020).
7. Виборчий кодекс: Закон України від 19.12.2019. №396-ІХ.. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20> (дата звернення: 16.09.2020).
8. Н.А. Тарасенко: Особливості підготовки та проведення місцевих виборів-2020 в оцінках експертів. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. URL: http://www.nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4905:mistsevi-vibori-2020-problemni-pitannya-pidgotovki&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 17.09.2020).
9. Р.О. Бортнік: Команда Зеленського на місцевих виборах хоче використовувати дистанційне голосування. Український інститут політики. 24.06.2020р. URL: <https://nash.live/news/politics/bortnik-komanda-zelenskoho-na-mistsevikh-viborakh-khoche-vikoristati-distantsijne-holosuvannja.html> (дата звернення: 19.09.2020).
10. Население Украины составляет 37 млн 289 тыс. человек, - Кабмин: 112.ua. URL: <https://112.ua/glavnye-novosti/naselenie-ukrainy-sostavlyayet-37-mln-289-tys-chelovek-kabmin-523050.html>

Герасимов А.Є.

Курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сердюк Л.М.

доцент кафедри теорії та історії держави і права Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ УКРАЇНИ У СПРАВАХ ЩОДО ПРАВОМІРНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ

Сьогодні у професійному загалі відбуваються чисельні дискусії з приводу вагомості легалізації криптовалюти на території України. Це питання є дуже актуальним, якщо розглядати його з погляду ефективного задоволення потреб юридичних та фізичних осіб, які вимушені пристосовуватися до сучасних тенденцій інформаційної економіки. Перед Україною ж постає